

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Lubomíra Velce a soudkyň Mgr. Adély Kaftanové a JUDr. Zuzany Sváčkové ve věci

žalobkyně: **M. B.**, narozená xxx
bytem xxx xxx xxx, xxx xxx
zastoupená advokátkou JUDr. Evou Hromadovou
sídlem 182 00 Praha 8, Trojská 334/50

proti

žalované: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem 118 00 Praha 1, Thunovská 192/27,

o určení neexistence právního vztahu, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. března 2025, č.j. 30 C 347/2024-26,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se **zrušuje** a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu s návrhem na určení, že mezi účastnicemi nevznikl právní vztah úvěvujícího a úvěvovaného z titulu Smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 9103234854 ze dne 2. 6. 2023 z důvodu její absolutní neplatnosti ve smyslu § 87 odst. 1) zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, dále, že mezi nimi nevznikl právní vztah úvěvujícího a úvěvovaného z titulu Smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 9103264116 ze dne 13. 10. 2023, z důvodu její absolutní neplatnosti ve smyslu § 87 odst. 1) zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů a dále, že mezi nimi nevznikl právní vztah úvěvujícího a úvěvovaného z titulu Smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 9103316559 ze dne 4. 6. 2024, z důvodu její absolutní neplatnosti ve smyslu § 87 odst. 1) zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.
2. Takto soud I. stupně rozhodl o žalobě, ve které žalobkyně tvrdila, že jako soukromá fyzická osoba se žalovanou uzavřela 3 smlouvy poskytnutí spotřebitelského úvěru, na jejichž základě se žalovaná zavázala, že žalobkyni poskytne v její prospěch peněžní prostředky (jistinu) do výše 150 000 Kč, 27 000 Kč a 131 000 Kč a žalobkyně se zavázala jí poskytnuté prostředky vrátit a zaplatit žalované jistinu spolu s úrokem. Výše úrokové sazby u všech smluv domluvena na 69,09 %. Roční procentní sazba nákladů (RPSN) odpovídá výši 95,76 %. Celkem žalobkyně čerpala částku 308 000 Kč, přičemž celková částka, která má být vrácena žalované, činí 895 764 Kč, tedy prakticky třikrát vyšší, než je samotná jistina úvěrů. Dne 23. 9. 2024 zaslala žalobkyně prostřednictvím své právní zástupkyně žalované přípis, ve kterém žalovanou vyzvala k tomu, aby došlo ke smírnému řešení mezi stranami, a to vzhledem k neplatnosti úvěrových smluv podle § 87 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (ZSÚ), a aby došlo k vrácení doposud nesplacené jistiny dluhu. Žalovaná podání žalobkyně bez dalších podrobností odmítla. Podle žalobkyně žalovaná při sjednání úvěrové smlouvy jednala v přímém rozporu se smyslem a účelem § 86 ZSÚ. Žalobkyně rovněž namítla, že smlouvy neobsahují základní parametry podle § 106 ZSÚ a zejména ustanovení týkající se úrokové sazby jsou podle žalobkyně na hraně trestněprávního jednání. Protože je žalovaná nekontaktní a nesnaží se jakkoli dojít k narovnání vzájemných sporných vztahů, nezbyvá podle žalobkyně, že se domáhat určení neexistence právního vztahu ze smlouvy o spotřebitelském úvěru s ohledem na nedostatečné prověření úvěruschopnosti dlužníka.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. J.

3. Soud I. stupně provedenými důkazy zjistil, že účastnice uzavřely postupně tři smlouvy o poskytnutí spotřebitelského úvěr. Na poskytnuté úvěrové prostředky žalobkyně v roce 2024 hradila žalované každý měsíc částku 9 267 Kč. Žalovaná shrnula své závěry z hodnocení úvěruschopnosti žalobkyně v listině Hodnocení klienta ze dne 14. 5.2023, z něhož neplyne zjištění, že žalobkyně prošla insolvenčním řízením a byla v září 2017 oddlužena a že již splácela dalších pět úvěrů jiným poskytovatelům nebankovních úvěrů.
4. Poté se soud I. stupně s odkazem na § 80 o.s.ř. zabýval existencí naléhavého právního zájmu žalobkyně na požadovaném určení. Konstatoval, že určovací žaloba je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji, než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Podle názoru soudu I. stupně měla žalobkyně žalovat na plnění s odkazem na neplatnost úvěrových smluv a požadovat plnění ve smyslu § 87 odst. 2 ZSÚ. Žalovaná totiž navzdory předžalobní výzvy žalobkyně vyzývající žalovanou z důvodu neplatnosti smlouvy a ke smírnému řešení a vyrovnání vzájemných závazků účastnic toto odmítla a též z jejího vyjádření k žalobě je zřejmé, že nehodlá názor žalobkyně na neplatnost smluv respektovat. Protože podle soudu v daném případě není naplněn zákonný požadavek na preventivnost určovací žaloby, žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl s odkazem na § 142 odst. 1 o.s.ř.
5. Proti rozsudku podala žalobkyně včas odvolání, ve kterém uplatnila odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. c), g) o.s.ř. Namítla, že jí soud náležitě nepoučil podle § 118a o.s.ř., pokud žalobu zamítl pro neosvědčení naléhavého právního zájmu. Podle žalobkyně určovací žaloba v daném případě plní preventivní funkci. Rozhodnutí o ní je objektivně způsobilé eliminovat nejisté postavení žalobkyně a vyřešit sporné vztahy mezi stranami tak, aby se předešlo případným budoucím sporům. Tím, že soud I. stupně žalobu zamítl, odepřel žalobkyni právo na soudní ochranu. Po žalobkyni nelze spravedlivě požadovat, aby pasivně čekala, že žalovaná začne vymáhat závazky z podle ní neplatně uzavřené smlouvy. Žalobkyně současně odkázala na rozsudky Obvodního soudu pro Prahu 1 v obdobných věcech. Navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.
6. Žalovaná se k odvolání nevyjádřila.
7. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek podle § 212, § 212a o.s.ř. vč. řízení, které jeho vydání předcházelo a dospěl k závěru, že odvolání je opodstatněné. Ve věci rozhodl v nepřítomnosti žalované, která, ač řádně obeslána, se bez omluvy k jednání nedostavila.
8. Podle § 80 o.s.ř. určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem.
9. Jak již konstatoval soud I. stupně, určovací žaloba podle § 80 o.s.ř. je preventivního charakteru a má místo tak, kde je možné její pomocí eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, nebo když účinněji, než jiné procesní prostředky vystihuje obsah a povahu daného právního vztahu, a právě jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, představující určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů. Nelze-li v konkrétním případě očekávat, že určovací žaloba takové funkce bude plnit, nebude ani splněna podmínka naléhavého právního zájmu, přičemž platí, že takový závěr je podmíněn též tím, z jakých právních poměrů žalobce vychází, jakého konkrétního určení se domáhá a vůči komu žaloba o určení směřuje (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 30 Cdo 1333/2002). Podle ustálené judikatury žaloba domáhající se určení podle § 80 o.s.ř. nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti. Jestliže však se určením, že tu právní poměr nebo právo je či není, vytvoří pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu (a předejde se tak žalobě o plnění), je určovací žaloba přípustná i přesto, že je možná také žaloba na

splnění povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3772/2014).

10. Pokud by se žalobkyně domáhala určení platnosti nebo neplatnosti úvěrové smlouvy, nebylo by jistě takové určení právním prostředkem způsobilým odstranit nejistotu v právním postavení účastníků smlouvy. V projednávané věci se však žalobkyně domáhá *určení neexistence právního vztahu* z úvěrových smluv s tvrzením, že tyto smlouvy jsou absolutně neplatné podle § 87 ZSÚ. Svůj naléhavý právní zájem na požadovaném určení dostatečně tvrdí a dovozuje z nejistoty svého postavení a z obavy z možného uplatnění nároků na zaplacení úroků a smluvních pokut. Žádná z účastnic zároveň netvrdí, že byla podána žaloba na zaplacení nároků vyplývajících z předmětných úvěrových smluv, resp. na plnění z totožného závazkového vztahu a tedy, že by se v takovém řízení mohla žalobkyně v rámci procesní obrany dostatečně účinně bránit a zvrátit tak stav nejistoty.
11. Podle odvolacího soudu v dané věci určení, že tu právní vztah je či není, vytvoří pevný základ pro právní vztahy účastnic sporu a předejde se tak žalobě na plnění. Proto odvolací soud rozsudek soudu I. stupně podle § 220 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zrušil a podle § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř. věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. V něm soud I. stupně, který je vázán právním názorem soudu odvolacího (§ 226 odst. 1 o.s.ř.), zhodnotí již provedené důkazy, ze kterých však dosud neučinil žádné skutkové a právní závěry. V případě potřeby poskytne účastnicím příslušná procesní poučení a případně provede i další důkazy, které účastnice navrhnou, resp. pokud budou potřebné ke zjištění skutkového stavu. Provedené důkazy bude hodnotit podle zásad uvedených v § 132 o.s.ř. a na podkladě skutkových zjištění o žalobě znovu rozhodne. V novém rozhodnutí neopomene rozhodnout i o nákladech odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 2. července 2025

JUDr. Lubomír Velc v.r.
předseda senátu